

Huvudresultat från undersökningen *EU Kids Online**

I rapporten *Risks and safety on the Internet: The perspective of European children*, som utkom i november 2010, presenterar Sonia Livingstone tillsammans med Leslie Haddon, Anke Görzig och Kjartan Ólafsson de fullständiga resultaten från *en ny unik undersökning* som lagts upp och genomförts av nätverket *EU Kids Online*. Undersökningen innefattar intervjuer med 9 till 16-åringar och deras föräldrar i 25 länder. Studien har finansierats av EU-kommissionens Safer Internet Programme för att stärka faktaunderlaget för åtgärder i fråga om säkerhet på internet. I det följande presenteras huvudresultaten.

- *Ett slumpmässigt stratifierat urval av 25,142 barn i åldrarna 9-16 som använder Internet, plus en av barnets föräldrar, intervjuades under våren/sommaren 2010 i 25 europeiska länder.*
- *Undersökningen inriktades mot huvudsakliga risker på internet: pornografi, mobbing, att ta emot sexuella meddelanden, kontakt med människor som man inte har lärt känna ansikte-mot-ansikte, möten i verkligheten med kontakter från internet, potentiellt skadligt användargenererat innehåll och missbruk av personliga uppgifter.*
- *I denna rapport avses med "barn" internet-användande barn 9-16 år i Europa. "Att använda internet" inkluderar alla apparater som barnen använder för att koppla upp sig mot internet och alla platser där de går online.*

Användning och aktiviteter online

- *Internetanvändningen är nu grundligt förankrad i barns dagliga liv: 93% av de 9-16-åriga internetanvändarna använder internet åtminstone varje vecka (och 60% gör det varje eller nästan varje dag).*
- *Barn använder internet i allt yngre åldrar – genomsnittsåldern för första gången man använde internet är sju år i Danmark och Sverige och åtta i flera andra nordiska länder. I genomsnitt i alla undersökta länder är det en tredjedel av 9-10-åringarna som använder internet dagligen, något som stiger till 80% av 15-16-åringarna.*
- *Den vanligaste platsen att använda internet är hemma (87%), följt av skolan (63%). Men tillgången till internet varierar – 49% använder det i sitt sovrum och 33% via*

* This presentation draws on the work of the 'EU Kids Online' network funded by the EC (DG Information Society) Safer Internet plus Programme (project code SIP-KEP-321803); see www.eukidsonline.net

en mobiltelefon eller handdator. Tillgång via en handdator gäller fler än ett av fem barn i Norge, Storbritannien, Irland och Sverige.

- *Barn gör en rad olika och potentiellt positiva saker online:* 9-16-åringarna använder internet för skolarbete (85%), spela spel (83%), titta på videoklipp (76%) och instant messaging (62%). Färre lägger ut bilder (39%) eller meddelanden (31%) för att dela med andra, använder en webbkamera (31%), fildelningssajter (16%) eller bloggar (11%).
- *59% av 9-16-åringarna har en profil på ett socialt nätverk* – det gäller 26% i åldern 9-10, 49% i åldern 11-12, 73% i åldern 13-14 år och 82% i åldern 15-16. Socialt nätverkande är mest populärt i Nederländerna (80%), Litauen (76%) och Danmark (75%) och minst i Rumänien (46%), Turkiet (49%) och Tyskland (51%).
- *Av dem som använder sociala nätverk har 26% offentliga profiler* – fler i Ungern (55%), Turkiet (46%) och Rumänien (44%). 29% har fler än 100 kontakter men många har färre.
- *Av dem som använder sociala nätverk, har 43% en privat profil som bara deras vänner kan se. Ytterligare 28% säger att deras profil är delvis privat så att vänners vänner och nätverk kan se den. Men, som sagt, 26% säger att deras profil är offentlig så att vem som helst kan se den.*

Digital kunnighet

- *Det är troligt att mer internetanvändning underlättar digital kunnighet och att kunna handskas med internet på ett säkert sätt.* En tredjedel av 9-16 åringarna (36%) säger att påståendet ”Jag vet mer om internet än mina föräldrar gör” stämmer ”mycket bra” på dem, en tredjedel (31%) att det ”gäller lite grann” och en tredjedel (33%) att det ”inte gäller” för dem.
- *Yngre barn saknar ofta färdigheter och tillförsikt när det gäller internet.* Men de flesta av 11-16-åringarna kan blockera meddelanden från personer som de inte vill ha kontakt med (64%) eller hitta säkerhetsråd på nätet (64%). Ungefär hälften kan ändra sekretessinställningar på profilen på ett socialt nätverk (56%), jämföra webbplatser för att bedöma deras kvalitet (56%) eller blockera spam (51%).

Risk och skada

- *Risk leder inte nödvändigtvis till skada enligt barnens uttalanden.* De internetanvändande barnen tillfrågades om de hade varit med om en rad olika risker online och sedan ifall de blivit oroade över detta (”oroade” definierades som något som ”gjorde att du kände dig besvärad, upprörd eller kände att du inte borde ha sett det”). Resultaten varierar med barn (t ex ålder, kön), land och typ av risk, så generaliseringar bör behandlas med försiktighet.
- *12% av de europeiska 9-16-åringar som använder internet uppger att de har blivit oroade eller upprörda av någonting på internet.* För 9-10-åringarna är det 9%. Men de flesta barn svarar inte att de har blivit oroade eller upprörda på internet.

- *Risker upplevs inte nödvändigtvis som upprörande eller skadliga av barnen. Till exempel, att se sexuella bilder eller få sexuella meddelanden på nätet har ett av åtta barn varit med om men meddelandena upplevdes i allmänhet inte som skadliga utom av några få barn.*
- *Å andra sidan, att bli mobbad online genom att man får elaka eller sårande meddelanden är relativt ovanligt – ett av tjugo barn har varit med om det – men det är den risk som har störst sannolikhet att göra barnen upprörda.*
- Bara ett av 12 barn har mött en nätkontakt offline och också denna risk har sällan skadliga följder enligt barnen.
- Pojkar, särskilt tonåringar, är mer exponerade för sexuella bilder på internet, medan tonår flickorna lite oftare än pojkarna tenderar att få elaka eller sårande meddelanden online. *Flickor blir dock i allmänhet mer upprörda av risker som de är med om.*
- Undersökningen frågade om en rad risker, som tas upp mer i detalj nedan. Om vi ser till alla dessa risker, har 41% av de europeiska 9-16-åringarna som använder internet varit med om en eller flera av dessa risker.
- *Risker ökar med åldern:* 14% av 9-10-åringarna har varit med om en eller flera av de risker som togs upp i undersökningen, vilket ökar till 33% av 11-12-åringarna, 49% av 13-15-åringarna och 63% av 15-16-åringarna.

Pornografi

- *14% av 9-16-åringarna har under de senaste 12 månaderna sett bilder på internet som är ”uppenbart sexuella – till exempel visar nakna människor eller människor som har sex”.*
- Av dem som har sett sexuella eller pornografiska bilder på internet, var en av tre oroade av upplevelsen och av dessa var hälften (dvs en sjättedel av dem som exponerats för sexuella bilder eller omkring 2% av alla barn) antingen ganska eller mycket oroade av vad de såg.
- Ser vi till alla medier har 23% av barnen sett sexuellt eller pornografiskt innehåll under de senaste 12 månaderna – med internet nuförtiden som en lika vanlig källa till pornografi som TV, film och video.
- Sannolikheten att äldre tonåringar har sett pornografi online eller offline är fyra gånger större än bland de yngsta barnen, och de sexuella bilder de har sett online är mer detaljerade. Men *yngre barn är mer oroade eller upprörda av sexuella bilder på nätet än tonåringar är.*
- *53% av dem som har blivit oroade av att se sexuella bilder på nätet talade om det för någon senaste gången det hände – 33% talade med en vän och 25% med en förälder. Men 25% slutade helt enkelt att använda internet ett tag och några ändrade sina filter eller kontaktinställningar.*

Mobbning

- När det gäller mobbning via internet har 6% av 9-16-åringarna fått elaka eller sårande meddelanden via nätet och 3% har sänt sådana meddelanden till andra. Två tredjedelar av dem som fått mobbningsmeddelanden blev ganska eller mycket upprörda.
- Eftersom 19% har blivit mobbade antingen online och/eller offline (jämfört med 6% online), och 12% har mobbat någon annan antingen online och/eller offline (jämfört med 3% online), verkar det som om *mer mobbning sker offline än online*.
- De flesta barn som har fått elaka eller sårande meddelanden på nätet sökte socialt stöd men en fjärdedel hade inte talat om det för någon. Sex av tio använde också internetstrategier – att ta bort sårande meddelanden eller blockera mobbaren; det sista tyckte barnen var effektivt.

'Sexting'

- 15% av 11-16-åringarna har av kamrater fått "sexuella meddelanden eller bilder... [dvs] prat om att ha sex eller bilder av nakna människor eller som har sex", och 3% säger att de har sänt eller lagt ut sådana meddelanden.
- Av dem som har fått sådana meddelanden, hade närmare en fjärdedel blivit oroade av det. Av dem som hade blivit oroade hade nästan hälften blivit ganska eller mycket upprörda. Så sammantaget hade en åttondel av dem som fått sådana meddelanden, eller knappt 2% av alla barn, blivit ganska eller mycket upprörda av sexuella meddelanden.
- Av dem som hade blivit oroade av 'sexting' hade ca fyra av tio blockerat personen som sänt meddelandena (40%) och/eller tagit bort de oönskade sexuella meddelandena (38%). I de flesta fall sa barnet att detta hade förbättrat situationen. Sådana konstruktiva handlingar skulle kunna uppmuntras hos fler barn.

Att möta online-kontakter offline

- Den *vanligaste risken online* som barnen nämnde är att kommunicera med nya människor som man inte har mött ansikte-mot-ansikte. *30% av de europeiska 9-16-åringarna som använder internet har tidigare kommunicerat med någon som de inte har träffat ansikte-mot-ansikte, en aktivitet som kan vara riskfull men också kul.*
- Det är *mycket sällsyntare* bland barnen att möta en ny online-kontakt offline. 9% av barnen har mött en online-kontakt offline under det senaste året. 1% av alla barn (eller en av nio bland dem som gick till ett möte) hade blivit oroade av detta möte.
- Fastän sannolikheten att ha mött en online-kontakt offline är minst bland 9-10-åringarna, är sannolikheten att ha blivit oroad av vad som hände störst bland dem (31% av dem som varit på ett sådant möte).

Andra risker

- Den näst vanligaste risken är exponering för potentiellt skadligt användar-genererat innehåll. *21% av 11-16-åringarna har varit exponerade för en eller flera typer av potentiellt skadligt användar-genererat innehåll: hat (12%), pro-anorexia (10%), självskada (7%), att ta droger (7%) och självmord (5%).*
- För 9% av 11-16-åringarna har deras personliga uppgifter/tillhörigheter missbrukats – missbruk av hans/hennes lösenord (7%) eller hans/hennes personliga information (4%), eller de har lurats på pengar på internet (1%).
- *30% av 11-16-åringarna uppger ”ganska” eller ”mycket ofta” en eller flera erfarenheter som har att göra med överdriven internetanvändning (t ex att försumma vänner, skolarbete eller sömn).*

Skillnader mellan länder

- *När man jämför länderna framgår att ca sex av tio barn i Estland, Litauen, Norge, Tjeckien och Sverige har varit med om en eller flera risker på internet. Färre risker har gällt barnen i Portugal, Italien och Turkiet.*
- Det är vanligare att barnen säger att de har blivit oroade eller upprörda av någonting på internet i Danmark (28%), Estland (25%), Norge och Sverige (vardera 23%) samt Rumänien (21%). Det är mindre vanligt att barnen säger detta i Italien (6%), Portugal (7%) och Tyskland (8%).
- Ju mer barnen i ett land använder internet dagligen, desto oftare har de varit med om en eller flera risker. *Men mer internetanvändning innebär också fler möjligheter och otvivelaktigt mer behållning.*
- Den största bredden av olika saker man gör på internet framgår hos barnen i Litauen, Tjeckien, Estland, Frankrike och Sverige, medan antalet olika aktiviteter på nätet är minst bland barnen i Irland och sedan Turkiet. Internetanvändning innebär med andra ord både risker och möjligheter och gränsen däremellan är inte lätt att dra.

Föräldrars medvetenhet

- Föräldrarna till de barn som har varit med om någon av de nämnda riskerna, inser ofta inte detta.
- 40% av föräldrarna vars barn har sett sexuella bilder på internet, säger att deras barn inte har sett detta. 56% av föräldrarna vars barn har fått elaka eller sårande meddelanden online, säger att deras barn inte har det.
- 52% av föräldrarna vars barn har fått sexuella meddelanden säger att deras barn inte har fått det. 61% av föräldrarna vars barn har träffat en online-kontakt offline, säger att barnet inte har gjort det.
- Även om var och en av dessa risker har gällt för en minoritet barn, är föräldrarnas underskattning av riskerna kraftig.

Föräldrars medlande roll

- De flesta föräldrarna i undersökningen talar med sina barn om vad de gör på internet (70%) och är i närheten när deras barn är online (58%). Men en av åtta föräldrar (13%) tycks enligt barnen inte utöva någon av de medlande uppgifter som undersökningen frågade om.
- Över hälften av föräldrarna vinnlägger sig om att föreslå hur man ska bete sig på ett positivt sätt mot andra på internet (56%) och de talar om saker som kan hända och oroa barnet (52%). En tredjedel har tidigare hjälpt sina barn när något har hänt eller oroat dem (36%).
- Föräldrarna begränsar också vilken personlig information barnet får lägga ut på internet (85%), liksom vad de laddar upp (63%) och vad de laddar ned (57%).
- Varannan förälder kontrollerar barnets internetanvändning i efterhand, vilket gör denna strategi till den minst använda jämfört med positivt stöd, säkerhetsråd eller regler för internetanvändningen.
- Att använda tekniska säkerhetsverktyg är relativt sett inte särskilt utbrett: drygt en fjärdedel av föräldrarna blockerar eller filtrerar webbsidor (28%) och/eller spårar de webbsidor barnet har besökt (24%).
- Både barnen och föräldrarna anser att föräldrars medling är till hjälp, särskilt 9-12-åringarna.
- De flesta föräldrar (85%) är säkra på sin roll och känner att de kan hjälpa sitt barn om han/hon stöter på något oroande på nätet. Föräldrarna är också säkra på att deras barns kan klara av saker på internet som kan oroa dem (79%). 15% av föräldrarna menar att de medlar annorlunda därför att barnet tidigare har oroats av något.
- Två tredjedelar av barnen (68%) tycker att deras föräldrar vet mycket eller en hel del om deras internetanvändning. Dock säger 29% att de delvis inte bryr sig om föräldrarna i det här avseendet och 8% av barnen säger att de i stort sett inte bryr sig om dem.
- Mindre än hälften (44%) av barnen tycker att föräldrarnas medling begränsar vad de gör online, och 11% säger att föräldrarna begränsar deras aktiviteter mycket. Barnen i vissa länder känner sig mer begränsade av föräldrarnas medling (t ex i Turkiet, Irland och Bulgarien) än i andra länder (t ex Ungern och Nederländerna). 15% skulle vilja att deras föräldrar gjorde lite eller mycket mer och 13% skulle vilja att föräldrarna snarare gjorde mindre.
- Många föräldrar (73%) är säkra på att det inte är särskilt eller alls troligt att deras barn kommer att stöta på något som oroar dem inom de närmaste sex månaderna.

Säkerhetsråd från andra källor

- *Omkring hälften av barnen tycker att deras lärare har engagerat sig i deras internetanvändning* i de flesta avseenden de frågat om, och 73% av barnen säger att deras lärare aktivt har medlat på åtminstone ett av de sätt som undersökningen frågade om.

- Ålderskillnader är anmärkningsvärda: *lärarnas engagemang i barnens internetanvändning är minst bland 9-10-åringarna.*
- Det finns en ganska stor nationell variation när det gäller lärarnas roll, från 97% av lärarna i Norge som engagerar sig i barnens internetanvändning till 56% i Italien.
- Tre fjärdedelar (73%) av barnen säger att deras kamrater har hjälpt eller stöttat dem i deras internetanvändning på åtminstone ett av de fem sätt som undersökningen tog upp.
- Kamrater är benägna att stödja mer på ett praktiskt sätt genom att hjälpa varandra att göra eller hitta någonting när detta är svårt.
- 44% av barnen säger att de har fått något råd om säker internetanvändning från sina vänner och 35% säger att de också har givit sådant råd till sina vänner.
- När man jämför råd om internetsäkerhet från olika källor, framstår det som om mest råd har erhållits från föräldrar (63%), sedan lärare (58%) och sedan kamrater (44%).
- Men för äldre tonåringar och för barn till föräldrar med lägre socioekonomisk status, är råd från lärare vanligare än från föräldrar.
- Intressant nog, är att andra släktingar (47%) i allmänhet är lika viktiga som kamrater i att ge råd till barnen om hur man ska använda internet på ett säkert sätt.
- Information som barnen fått via de traditionella massmedierna (20%) används mindre; dock används källor på internet ännu mer sällan (12% har fått säkerhetsråd från webbsidor).
- Föräldrarna får råd om internetsäkerhet först och främst från familj och vänner (48%), sedan från traditionella medier (32%), barnets skola (27%), internet service providers (22%) och webbsidor (21%).
- *Bara 9% av föräldrarna säger att de inte vill ha mer information om internetsäkerhet. Många föräldrar vill i stället ha långt mer information om internetsäkerhet än de faktiskt får från familj och vänner, barnets skola, webbsidor och, i mindre utsträckning, från dataproducenter och detaljhandeln.*

Praktiska konsekvenser

Resultaten har praktiska konsekvenser för en mångfald intressenter:

- *Föräldrars medvetenhet* bör ökas framför allt genom att de uppmärksammas på vilka typer av risker deras barn kan möta online. På samma gång bör dialog och större förståelse mellan föräldrar och barn uppmuntras i fråga om ungas aktiviteter på internet.
- *Föräldrar föredrar att få information om internetsäkerhet* från barnets skola, varför större ansträngningar bör göras av utbildningssektorn. Men eftersom föräldrars och barns användning av internetbranschens redskap (som t ex säkerhetsinformation online, filter, ”att rapportera om abuse”-knappar osv) är relativt liten, borde också branschen utveckla större allmän medvetenhet om, förtroende för och lättare användning av dessa redskap.

- Eftersom internetanvändning blir alltmer personifierad, är föräldrars och lärares roll svår. Detta medför *ett större ansvar från internetbranschens sida* att handskas med de typer av risker som barnen möter och se till att de har de verktyg de behöver för att hindra och klara av skada som de kan tillfogas. Detta belastar barnen med mer ansvar för sin egen säkerhet och därför bör ”internet safety messaging” söka bygga förtroende, återhämtningsförmåga och *kunskap om digitalt medborgarskap* hos barnen.
- *Internetbranschens satsningar* på att stödja positivt innehåll på internet, liksom internsäkerhet, bör förbättras. Tekniska redskap för att blockera, rapportera och filtrera bör också vara en av industrins hörnstenar i dess policy att skydda barn; branschen måste öka medvetenheten om sådana mekanismer och förbättra deras tillgänglighet och användbarhet så att de anammas bättre av föräldrar och barn.
- *Barn* ska också uppmuntras att ansvara för sin egen säkerhet så mycket som möjligt, särskilt när det gäller självbestämmande, ansvarsfullt beteende och digitalt medborgarskap.
- Eftersom många barn inte talar om att de är med om de risker som frågats om i undersökningen, och än färre har varit oroade eller upprörda av sina erfarenheter online, bör framtida säkerhetspolitik inrikta sig på resurser och vägledning där de särskilt behövs – nämligen bland *yngre barn* som använder internet. En ny handlingsinriktning, särskilt av grundskolan, är väsentlig för att öka medvetenheten och stödja mått och steg som gäller mycket yngre internetanvändares behov.
- Fortsatt betoning på att *träna upp och uppdatera digital skicklighet* är viktig – i termer av undervisning, säkerhetsaspekter och hur applikationer fungerar – för att se till att alla barn når en minibasstandard och för att förhindra digitalt isolerade och okunniga barn. Detta bör också innebära ett breddande av de aktiviteter barn vanligtvis gör på internet, eftersom många inte använder de kreativa möjligheterna som internet erbjuder.
- Eftersom mindre än hälften av 9-16-åringarna (färre bland de yngre barnen) är mycket nöjda med vad som erbjuds dem på internet, har alla intressenter ett ansvar att åstadkomma *bättre tillgång till åldersanpassat positivt internetinnehåll* för barn, särskilt i mindre språkområden.

Om metodologin

- Denna rapport är *ett arbete av nätverket EU Kids Online*, koordinerat av LSE, med forskarteam och rådgivande intressenter i vart och ett av de 25 länderna och en internationell rådgivande panel.
- Preliminära resultat från denna rapport presenterades på Safer Internet Forum den 21 oktober 2010. Den föreliggande rapporten tar upp fullständiga resultat från undersökningen för alla 25 deltagande länder.
- Länder som ingår i *EU Kids Online* är: Belgien, Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Litauen, Nederländerna, Norge,

Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Turkiet, Tyskland, Ungern och Österrike. Om länderna inte specificeras i rapporten, utgör resultaten viktade genomsnitt för alla länder.

- Det är allmänt erkänt att det är svårt att mäta privata eller upprörande aspekter av ett barns erfarenheter. Undersökningen genomfördes i barnens hem, som en personlig intervju. Den omfattade ett avsnitt med känsliga frågor som barnen fick fylla i själva för att undvika att svaren skulle höras av föräldrar, andra familjemedlemmar eller intervjuaren.
- För fullständig information om projektets metodologi, material, tekniska fältarbete och forskningsetik, se www.eukidsonline.net.

Översättning
Cecilia von Feilitzen

